

College informatiebrief

Onderwerp: Meicirculaire 2022

Datum: 21 juni 2022

Portefeuille J.C. Paas

Samenvatting

In de Meicirculaire komen voor Sliedrecht positieve en negatieve ontwikkelingen bij elkaar. Het positieve deel betreft het accres wat er toe leidt dat er tot 2025 extra ruimte ontstaat, ook 2026 sluit weer positief. Door de definitieve invoering van de herijking per 1 januari 2023 neemt vanaf 2026 het risico op verdere negatieve herverdeel effecten toe. In de Kaderbrief 2023 is rekening gehouden met het negatieve herverdeel effect van € 37,50 per inwoner, waardoor er bij de Begroting 2023 geen financieel effect meer optreedt.

In 2026 komen de positieve en negatieve ontwikkelingen samen. Enerzijds is het saldo in 2026 positief, anderzijds is het verschil met 2025 toegenomen van € 2,7 miljoen minder voor de meicirculaire tot € 4,0 miljoen minder na de circulaire.

Effect op het meerjarige begrotingssaldo

Woensdag 1 juni jl. is de meicirculaire 2022 gepubliceerd. In onderstaande tabel is het vrij besteedbare deel van het accres weergegeven:

Tabel 1 Effect meicirculaire					
(bedragen x €1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Accres (vrij besteedbaar)	600	2.549	3.590	4.340	2.979

De vooruitgang is het gevolg van extra rijksuitgaven die rechtstreeks doorwerken naar het gemeentefonds (samen 'de trap-op') en prijsontwikkelingen welke er ook toe leiden dat de rijksuitgaven stijgen. Voor de begrotingspositie betekent dit dat alle begrotingsjaren nu een positief saldo geven:

Tabel 2 Begrotingspositie					
(bedragen x €1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Meerjarig saldo Kaderbrief 2023	232	477	258	-38	-2.671
Accres (vrij besteedbaar)	600	2.549	3.590	4.340	2.979
Nadere analyse indexatie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Meerjarig saldo incl.meicirculaire	832	3.026	3.848	4.302	308

In het accres zit compensatie voor loon-en prijsontwikkelingen. In de Kaderbrief 2023 is in de budgetten rekening gehouden met 2,4% CPI en 3,5% voor de CAO in 2023 en voor beide structureel met 2,0%. Voor 2023 volgen we daarmee de meest recente raming van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2022.

Voor de jaren 2024 en verder zitten we hier nog (net) onder. Daarnaast is de toegekende indexatie op de budgetten in 2022 aanzienlijk lager dan de prijsstijgingen die zich voordoen. Om deze reden presenteren we in de samenvattende tabel een p.m. reeks in verband met indexatie. Bij de Begroting 2023 bepalen we of we hier een aanvullende reservering voor moeten maken¹.

¹ Om enig gevoel te krijgen bij de impact van indexatie de volgende toelichting: Wanneer we alle lasten in de begroting met 0,1% indexeren dan vraagt dat een extra budget van ongeveer € 80.000.

Nadere toelichting effect meicirculaire

In onderstaande tabel is het effect van de meicirculaire nader gespecificeerd:

Tabel 3 Specificatie bruto effect					
(bedragen x €1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Absolute toename inkomsten Meicirculaire 2022	1.598	3.442	4.831	5.831	4.016
Afslag onder uitputting 25%	-399	-860	-1.208	-1.458	-1.004
Bruto toename	1.199	2.582	3.623	4.373	3.012
<i>Taakmutaties:</i>					
1. Klimaatmiddelen	-207	0	0	0	0
2. Energietoeslag	-195	0	0	0	0
3. Mantelzorg	-50	0	0	0	0
4. Extra capaciteit BOA's	-33	-33	-33	-33	-33
5. Indexering IU Participatie en Voogdij 18+	-114	0	0	0	0
Totaal Taakmutaties	-599	-33	-33	-33	-33
Accres (vrij besteedbaar)	600	2.549	3.590	4.340	2.979

De totale toename van de inkomsten bestaat grotendeels uit de accressen (het Franse woord voor 'groei'). Via de normeringsystematiek 'samen trap op en samen de trap af' wordt de algemene uitkering van het gemeentefonds geïndexeerd (accres). De substantiële structurele resultaten zijn het gevolg van hogere accressen als gevolg van hogere rijksuitgaven. De stijging van de rijksuitgaven betreft enerzijds nieuw beleid en anderzijds ophoging van bestaande budgetten als gevolg van hogere inflatieverwachtingen.

Voor alle jaren vanaf 2022 is sprake van een opwaartse bijstelling van het accres. De accressen zijn hoger dan aangekondigd in de voorgaande circulaire en ook hoger dan aangekondigd in de Maartbrief van het kabinet. Omdat de stijging uiteindelijk alleen wordt uitbetaald als de rijksuitgaven daadwerkelijk zijn gestegen passen we een afslag toe voor 'onderuitputting'. De ervaring leert namelijk dat de daadwerkelijke uitgaven minder snel stijgen, omdat niet alle ambities zo snel als begroot worden gerealiseerd. Omdat het accres nu zo substantieel is gestegen schatten we deze onderuitputting in op 25%.

Vanaf het jaar 2026 wordt het gemeentefonds niet langer via de gebruikelijke normeringssystematiek geïndexeerd, waardoor het accres in 2026 terugvalt ten opzichte van 2025. In 2026 wordt geen volume-accres meer verstrekt, maar alleen nog een accres voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit naast het gegeven dat diverse rijksuitgaven niet zijn doorgetrokken in 2026, waardoor je hierover ook geen accres ontvangt. Hoe dit definitief moet worden opgelost wordt onderzocht.

Taakmutaties

Naast het accres is er sprake van diverse taakmutaties. Met behulp van zogenaamde taakmutaties worden er middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Deze middelen worden toegevoegd vanuit een bepaald perspectief (soms inclusief een verplichte taak). De mutatie draagt de naam van dit perspectief. Een gemeente is verplicht de bijbehorende taak uit te voeren, maar hoeveel middelen hiervoor ingezet worden is vrij te bepalen. Ook de middelen die gepaard gaan met een zogenaamde taakmutaties zijn daarmee vrij besteedbaar. De met de taakmutaties genoemde middelen worden in eerste instantie 'gereserveerd' voor de genoemde taak. Vervolgens wordt beoordeeld of inzet voor de genoemde taak noodzakelijk is, of dat de middelen alsnog vrij kunnen

vallen in het resultaat. In de 2^e Tussenrapportage 2022 wordt het resultaat van deze beoordeling verwerkt en aan de gemeenteraad voorgelegd.

1. Klimaatmiddelen

Voor de uitvoeringskosten voor het klimaatakkoord wordt in 2022 een totaalbedrag van € 113 miljoen aan gemeenten beschikbaar gesteld. Er vinden nog gesprekken plaats tussen onder andere VNG, IPO en het Rijk over de resterende middelen die in het Coalitieakkoord zijn gereserveerd voor de uitvoeringskosten van medeoverheden voor het klimaatakkoord en aanvullend klimaatbeleid. Voor de gemeente Sliedrecht betekent dit éénmalig een bedrag van € 207.000.

2. Energietoeslag

Op 15 maart jl. is het wetsvoorstel eenmalige energietoeslag lage inkomens ingediend bij de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel krijgen gemeenten de bevoegdheid om dit jaar via categoriale bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen.

Voor de uitvoering en uitgifte van de eenmalige aanvullende tegemoetkoming – voor huishoudens met een laag inkomen - heeft het kabinet in maart 2022 een eenmalig budget van € 679 miljoen beschikbaar gesteld. In de voorjaarsbesluitvorming is een aanvullend bedrag van € 175 miljoen beschikbaar gesteld, waardoor het totaal beschikbare bedrag uitkomt op € 854 miljoen. Deze middelen worden via de algemene uitkering aan gemeenten verstrekt.

Voor de gemeente Sliedrecht betekent dit éénmalig een bedrag van € 945.000. Omdat bij de eerste tussenrapportage 2022 al rekening is gehouden met een bedrag van € 750.000 resteert er nog een bedrag van €195.000. Uitvoering is reeds opgedragen aan de Sociale Dienst Drechtsteden, de eerste bedragen zijn reeds uitbetaald aan minima.

3. Mantelzorgbeleid

Vanuit het programma Langer Thuis werkt het ministerie van VWS samen met partijen in het veld aan betere zorg en ondersteuning voor ouderen thuis. Mantelzorgers spelen daar een cruciale rol bij. In 2021 is de eerste tranche van middelen beschikbaar gesteld om de toegang tot lokale regelingen voor mantelzorgers te vereenvoudigen en de regellast voor mantelzorgers bij de aanvraag van deze voorzieningen te verminderen. Voor de gemeente Sliedrecht betekent dit éénmalig een bedrag van € 50.000.

4. Extra capaciteit BOA's

De Tweede Kamer heeft d.d. 23 september 2021 de motie Hermans c.s. aangenomen. Met deze motie, waarmee structureel € 200 miljoen is vrijgemaakt voor handhaving en veiligheid, is onder meer aan het kabinet de opdracht meegegeven om de capaciteit van (wijk)agenten en BOA's in de openbare ruimte te vergroten. Voor de gemeente Sliedrecht betekent dit structureel een bedrag van € 33.000. Dit is de enige taakmutatie met een structureel effect, deze structurele component nemen we mee in de Begroting 2023.

5. Indexering Integratie Uitkering Participatie en Voogdij 18+

Voor het jaar 2022 is sprake van indexatie van de IU Participatie en Voogdij 18+. Vanaf het jaar 2023 worden deze uitkeringen opgeheven en maken dan onderdeel uit van de algemene uitkering. Indexatie verloopt dan via het reguliere accres. Voor de gemeente Sliedrecht betekent dit éénmalig een bedrag van € 114.000.

Jeugdzorg

De omvangrijkste taakmutatie is de definitieve verdeling van € 1,4 miljard voor het jaar 2023 ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg². Het kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere relevante partijen verder in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd, die moet bestaan uit een combinatie van een set van kostenbesparende maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Bij het afsluiten van de Hervormingsagenda zal het kabinet ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder

² In de tabel is deze mutatie niet opgenomen, omdat we hier (structureel) al rekening mee hielden

die aan gemeenten beschikbaar worden gesteld. Het advies van de Arbitragecommissie c.q. de Commissie van Wijzen vormt het uitgangspunt.

Wat hierbij opvalt is dat het Rijk alleen de middelen voor 2023 definitief overhevelt naar de gemeenten. De bedragen voor 2024 en verder blijven nog staan bij het ministerie. Vooralsnog blijven wij ervan uitgaan dat de bedragen zoals genoemd door de Commissie van Wijzen ook voor 2024 en verder worden toegekend. We hebben (sinds de Septembercirculaire 2021) reeds rekening gehouden met deze ontwikkelingen. Voor de jeugdzorgmiddelen brengt dit daarom geen budgettair effect met zich mee.

Herverdeling gemeentefonds

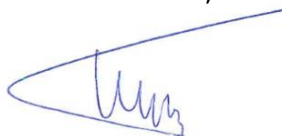
In de meicirculaire heeft de herverdeling van het gemeentefonds definitief een plaats gekregen vanaf 1 januari 2023. Dit betekent concreet dat alle maatstaven en de bijbehorende bedragen en de uitkeringsfactor zijn aangepast. Tevens is een zogenaamde suppletie-uitkering geïntroduceerd die het effect voor een individuele gemeente terugbrengt tot de gemaximeerde bedragen. In de Kaderbrief 2023 hebben we reeds gerekend met deze maximale korting van € 7,50, € 22,50, € 37,50 en € 37,50 voor respectievelijk de jaren 2023 tot en met 2026, waardoor er nu geen financieel effect optreedt.

In de meicirculaire is het geïsoleerde effect van de aanpassing van de maatstaven en de bijbehorende bedragen en de uitkeringsfactor teruggerekend naar een bedrag per inwoner niet te lezen. Zonder suppletie uitkering is dit effect voor Sliedrecht € 175 per inwoner negatief. Een verslechtering van bijna € 70 per inwoner ten opzichte van het laatst bekende effect uit december 2021. Het totale risico voor Sliedrecht is hiermee opgelopen tot € 3,6 miljoen structureel. Of dit risico zich zal voordoen is niet te voorspellen. De reeds door de minister toegezegde contourennota zal hier een eerste licht op werpen.

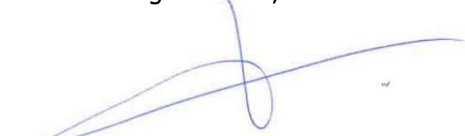
Met onze lobby hebben we resultaten bereikt. Er is een structurele suppletie uitkering die het herverdelingseffect maximeert op € 37,5 per inwoner, waar er eerder sprake van € 60 per inwoner. Voor de periode vanaf 2026 wordt onder leiding van de onafhankelijke procesbegeleidster mevrouw Lazeroms een advies opgesteld over de toekomstige financiering van gemeenten. Hierbij wordt ook gekeken naar de vraagstukken die met de nieuwe verdeling resteren. Deze vragen hebben er niet toe geleid dat de invoering verder is vertraagd. Dit terwijl de argumenten om terughoudend te zijn met de invoering met de definitieve uitwerking zijn versterkt. De bedoeling was bijvoorbeeld dat de uitkering uit het gemeentefonds stabiel zou worden. Wat blijkt? Het opschuiven van het basisjaar van 2019 naar 2023 leidt voor ons tot onverklaarbare verschuivingen.

Wij beraden ons op onze volgende stappen in de lobby gegeven deze nieuwe omstandigheden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Sliedrecht,
De secretaris, De burgemeester,

N.H. Kuiper mca mcm

mr. drs. J.M. de Vries

Bijlage – Vergelijking herverdeeffect

Bij alle onderstaande cijfers moet worden aangetekend dat dit berekeningen betreft met door het ministerie van BZK aangeleverde data. De korting per inwoner is een getal dat je niet terug vindt in de bijlagen bij de Meicirculaire of in de Meicirculaire zelf. Dit heeft tot gevolg dat er rekenfouten (onjuiste aannamen) in de gepresenteerde getallen kunnen zitten.

In onderstaande tabel is de top-10 weergegeven van grootste nadeelgemeenten per de ingevoerde stand van de herverdeling (mei-2022). Sliedrecht is op het lijstje gestegen tot nr. 3. Diverse van de nadeelgemeenten stonden ook in december in de top-10, er zijn wel verschuivingen. Wat opvalt dat iedereen is geconfronteerd met een hogere korting.

nr.	Gemeente	dec-21	mei-22	verschil	% van totaal gemeentefonds
1	's-Gravenhage	-148	-198	-50	-6,60%
2	Zoeterwoude	-76	-180	-104	-11,17%
3	Sliedrecht	-105	-175	-70	-8,54%
4	Pijnacker-Nootdorp	-114	-171	-57	-12,02%
5	Gennep	-120	-165	-45	-7,63%
6	Ermelo	-111	-153	-42	-7,76%
7	Goirle	-139	-151	-12	-8,53%
8	Baarn	-134	-150	-16	-8,69%
9	Doesburg	-35	-147	-112	-6,30%
10	Rijswijk	-83	-143	-60	-7,01%

In de volgende tabel dezelfde informatie maar nu voor de Drechtsteden gemeenten:

Gemeente	dec-21	mei-22	verschil	% van totaal gemeentefonds
Sliedrecht	-105	-175	-70	-8,54%
Hendrik-Ido-Ambacht	-3	-64	-61	-4,10%
Alblasserdam	-24	-59	-35	-3,15%
Zwijndrecht	-28	-53	-25	-2,52%
Papendrecht	-20	-43	-23	-2,37%
Dordrecht	-26	-31	-5	-1,11%
Hardinxveld-Giessendam	34	33	-1	2,12%

Het opvallende aan dit staatje is dat alle Drechtsteden gemeenten (als ze in hun Kaderbrief 2023 rekening hebben gehouden met de op dat moment bekende stand van de herverdeling (dec-21)) nu worden geconfronteerd met een slechtere uitkomst die rechtstreeks doorwerkt in de Begroting 2023.

Voor Sliedrecht geldt dit echter niet, want Sliedrecht zat al op de maximale korting. In Sliedrecht is alleen het risico toegenomen en niet het daadwerkelijke begrotingssaldo verslechterd. Waar alle andere gemeenten een kleinere toename van het risico kennen, maar wel negatieve correcties op het begrotingssaldo hebben.